

POPOTNIK.

List za šolo in dom.

Izhaja 10. in 25. dan vsakega meseca, ter velja za celo leto 3 glđ., za pol leta 1 glđ. 60 kr. — Posamezne številke dobivajo se po 15 kr. — Na anonimne dopise se ne ozira. — Rokopisi in na oceno poslane knjige se ne vračajo. — Spisi in dopisi naj se blagovoljivo pošiljati (frankirani) vredništvu; naročnine, oznanila in reklamacije pa opravištvu: Reiserstrasse 8 v Mariboru. — Za oznanila plačuje se od navadne vrste, če se enkrat natisne 15 kr.

Vsebina: Slovenci! — Nasveti skušenega učitelja z ozirom na opravičene skrbi resnobnega učiteljskega pripravnika sê spričalom zrelosti. — Leopold Volkmer. — Književna poročila. — Anton Stubeč. — Dopisi. — Novice in razne stvari. — Spremembe pri učiteljstvu. — Listnica. — Inserati.

Slovenci!

„Letos praznujejo vsi slovanski rodovi tisočletnico slovanskega blagovestnika sv. Metoda. Pred tisoč leti spoznala sta sv. brata Ciril in Metod, da se le z maternim jezikom da ucepiti v srca živa ljubezen do Boga; le z maternim jezikom bistriti um in krepiti narodna zavest. Tisoč let dolgo slišali so Slovenci z javnega mesta samo še v cerkvi govoriti v slovenskem jeziku, tako, da jim je mogoče bilo ohraniti ta jezik s svojo vero vred od roda do roda.

A tudi Slovenstvu je napočila zarja boljših dni.

V naši dobi širi se omika v vse narodne kroge. Šolstvo izrekoma pa je tisti vir, iz katerega zajemajo ljudstva občno izobraženje ter versko in narodno prepričanje, ako je osnovano na jedino pravem temelju maternega jezika. Kdor ljudstvu zabranjuje njegov jezik v šoli ter mu usiljuje tujo besedo, duši v njem s kruto roko najblažje čute do naroda in domovine. In žali Bog! ustanovilo se je mej nami nemško društvo, katero pod krinko, da hoče otrokom svojega naroda preskrbeti pouk v maternem jeziku, vstanovlja šole po naših slovenskih krajih ter vabi va-nje slovenske otroke, da jim cepi s tujim jezikom že v mlada srca mržnjo do lastnega naroda.

Nasproti takemu, za nas Slovence pogubonosnemu delovanju čutili so vsi rodoljubi, da ne smemo križem rok držati in mirno gledati, kako se naša deca potujčuje, izneverja svojemu narodu in odgaja v mislih in nazorih katoličanstvu nasprotnega nemško-židovskega liberalizma. Vsled splošnje želje je ustanovni odbor sklenil ustanoviti

Družbo sv. Cirila in Metoda

za vse slovenske pokrajine, ter predložil pravila vis. c. kr. notranjemu ministerstvu, katero jih je potrdilo.

Družbino delovanje prične se s tem, da se precej napravijo po poblaščencih, ki jih postavi vstanovni odbor, podružnice, kolikor je za

zdaj mogoče. Te bodo volile zastopnike za veliko družbino skupščino, katera izvoli pravilno družbino vodstvo.

Na delo toraj, dragi Slovenci, za ohranitev svojega naroda in svojega jezika! Ne dajmo se motiti, če nam očitajo naši neprijatelji, da nas je malo in da se s slovenskim jezikom nikamor ne pride. Samo v Avstriji nas je sedemnajst milijonov Slovanov, da ne štejemo onih osemdeset milijonov, kateri živé onostran naših mejá. Kdor pa zna korenito slovenski jezik, on se lahko, rekli bi igraje, navadi drugih slovanskih jezikov. Mnogo naših ljudi našlo je že svojo srečo v trojedini kraljevini, izlasti pa je v Bosno in Hercegovino, priklopljeni zdaj naši Avstriji, odprta pot v prvi vrsti našim rojakom. Ne na Laškem, ne na Nemškem, kjer še domačinu prostora pomanjkuje, marveč v slovanskih pokrajinah avstrijskih bodo iskali zaslužka in kruha tisti Slovenci, za katere v domovini ne bi posla bilo. A prvi pomoček v to jim je slovenski jezik.

Čuvajmo toraj svojo sv. vero in ž njo svoj jezik kot najimennitnejšo dedino svojih očetov, kot sredstvo prave narodne omike, kot ključ boljše bodočnosti in ne oddajajmo teh svojih svetinj, kakor Ezav svojega prvenstva, za skledico tujčeve leče. S tem namenom na delo!

Nebeška patrona pa, katera si je družba izbrala, sv. brata Ciril in Metod, ki sta sv. vero razširjajoč prva za slovenski jezik borila se in trpela, bodita naša pomočnika in izprosita našemu delu in prizadevanju Božjega blagoslova!

V Ljubljani, 20. septembra 1885.

Ustanovni odbor
družbe sv. Cirila in Metoda.

Nasveti skušenega učitelja z ozirom na opravičene skrbi resnobnega učiteljskega pripravnika sè spricalom zrelosti.

Spisal Fr. Jamšek.

Blagorodni gospod!

Kot dolgoletnemu zvestemu mi svetovalec dovoljujem si Vam, deloma z veseljem, deloma z nekako otožnostjo naznaniti, da sem, hvala Bogu, srečno preстал zrelostni izpit. Velik kamen odvalil se mi je s tem od srea, a na drugej strani silijo mi nove skrbi v glavo, dela mi jih misel na najbližnjo bodočnost mojo, kajti od znanih mi podučiteljev, zlasti mojih kolegov iz zadnjih treh let slišal sem že marsikatero potožbo, od več učiteljev, tudi nadučiteljev pa tarnanje zaradi mnogih in velikih težav pri učiteljevanju, katere so krive, da se jim

odmikajo, da jim hočejo celó že zginjevati ideali, nekdanj tako gorko gojeni, — in vse to me plaši ter mi jemlje potrebni pogum. Vse, kar me v tem nepovoljnem položaji tolažiti more je zavest, da sem se podal v učiteljišče le iz veselja do poklica, — da sem imel med celim svojim šolanjem, t. j. od svojega 6. do 19. leta skoz in skoz le dobre, vestne, vmes tudi izvrstne učitelje oziroma profesorjs, kar še le sedaj prav presoditi in ceniti zamorem, pred vsem pa, da imam stariše še žive, ki so skrbeli in še skrbé za mé, kakor da bi nas, otrok, ne bilo več. Ko bi jim le mogel kedaj vsaj nekaj njihove ljubezni povrniti!

Vsi moji nekdanji učitelji in profesorji ostanejo mi tedaj v dobrem, hvaležnem spominu, a najbolj pa Vi, blagorodni gospod! kajti izmed vseh onih znali ste mi Vi najbolj ogrevati srce do šole, do uka, do vztrajnosti in npravnosti, tako, da Vas že od nekdanj spoštujem ter Vam zaupljivo svoje srce odkrivam. Ne zamerite mi tedaj, ako Vas sedaj, kot bodoči šolnik na razpotju, zopet vprašam za trojni svét:

1. *Za katero razpisanih podučiteljskih služeb A, B, C, Č, D naj molbo uložim, da bom, kolikor toliko, na pravem mestu, kajti Vi me že od nekdanj dobro poznate, znabiti boljše, kakor se poznam sam?*

2. *Kaj mi bo pred vsem storiti, kadar nastopim svojo prvo službico?*

3. *V koliko bi se dala že v prvih letih zagotoviti poznejša, več ali manj srečna prihodnost ljudskega (narodovega) učitelja?*

Povoljno-svetovalnih odgovorov na ona vprašanja pričakovati morem le od Vas, kajti v Svojem mnogoletnem službovanju v raznih krajih, manjših in večjih, revnih in imovitih, imeli ste prilik dovolj opazovati ljudstvo naše v svojem dejanju in nohanju kakor tudi izkuševati razmere šolske tako od senčne kakor od solnčne strani, — pa tudi okušati različni kruh združen z raznimi klini na sicer jako kratkej lestevici ljudsko-učiteljskega avanziranja.

Vaš težko pričakovani odgovor hraniti hočem tedaj kot kašipot, kot iglo magnetico, na katero hočem se zvesto ozirati na nič kaj varnej poti učiteljevanja na Spodnjem Štajerskem v sedanjih razburjenih časih.

Prosim Vas, bodite tedaj tudi sedaj tako dobri in nadomestite mi tukaj mojega očeta, — da ne bo čolnič mojega komaj začetega delovanja znabiti v najburnejših valovih boja za bitje — brez rešilnega sidra.

Sé zagotvilom visokega spoštovanja in odkritosrène hvaležnosti priporočam se Vam najvljudneje

Vaš

nekdanji učenec

Mijo Brižnik.

V, dne 8. sept. 1885.

Dragi mi gospod Brižnik!

Kakor vsikdar, odgovarjam Vam tudi danes prav rad na Vaše toliko zaupljivo pismo od 8. septembra t. l., saj je to, rekel bi, moralčna dolžnost vsakega učitelja, brigati se za srečo svojih učencev tudi še potem, ko so že njegovo šolo zapustili. Pa ga tudi ni večjega in blažnejega veselja za učitelja, nego videti prav veliko zadovoljnih nekdanjih šolarjev svojih, ki se v svoji sreči hvaležno spominjajo nekdanjega učitelja svojega, kakoršnega veselja nekdanj

prav obilno okušati Vam jaz iz celega srea želim, kakor Vam tudi srečo voščim, da ste zrelostno skušnjo toli častno prestali.

Baš tako rad izpolnil bi Vam Vašo prošnjo, Vam Vaše opravičene skrbi z dobrimi svéti polajšati, ako bi jaz sploh imel dar svéta in ako ne bi bil na vsakem naših c. kr. učiteljiše gotovo ta ali uni glavni učitelj oziroma profesor, ali jeden ali drugi vadnični učitelj, ki je posebno naklonjen svojim gojencem in kateri porabi vsako priliko opozoriti jih na razne slučaje v praktičnem življenju ljudskega učitelja, kakor sem tudi prepričan, da se dajejo dozorelim pripravnikom, zlasti o času zrelostnega izpita in razdelitve dotičnih spričal od strani zavodnega ravnatelja in deželnega šolskega nadzoritelja dobri svéti na pot v novo dobo njihovega življenja, da bi tedaj jaz nič svetovati ne mogel, kar bi ne bili Vi že večkrat ter v lepšej obliki slišali iz ust tako učenih kakor izkušenih pedagogov, ali pa brali iz strokovnjaških knjig, kakoršnih nam sedaj ne manjka. Le, ko bi Vi one nauke in svéte svojih izobražiteljev iz zadnjih štirih let znabiti le radi še primerjali z migljaji in nazori jednega svojih nekdanjih učiteljev na ljudskejši šoli ter si tako sestavili nekako vodilo za bližnje življenje Vaše, potem Vam ne morem in ne smem odreči Vaše prošnje, ker vem, da niste sposobni jih na zlo obračati, ali pa mi zaradi moje odkritosrčnosti kaj zameriti.

Moji nikakor merodavni migljaji in nazori z ozirom na ona trojna vprašanja tikajoča se učitelja začetnika sploh pa so ti-le:

Skrbi, da poravnáš vse možne dolgove iz-za časa svojega dijakovanja pred svojim odhodom. Dolgovi delajo skrbi, skrbi pa lasi belijo.

Vzemi seboj vse, kar je tvojega, ako ima le količkaj vrednosti, zlasti pa učne knjige, sešitke, zaznamovanja, rokopise i. t. d. Smeti — — — z dijaškim prahom — — — vrzi na smetišče!

Priporoči se poysod, kjer to zahteva hvaležnost, prijateljstvo ali pa dostojnost. Zastran obljub ostani mož beseda.

Tvoja prva služba naj ne bo, ako je to sploh brez zamere mogoče, v tvojem domačem kraju, — — pa tudi ne predaleč od tega, še manj pa v drugej deželi, dokler je v domačej dovolj dobrega kruha.

Ako ne misliš za vselej v mestu učiteljevati, ne išči prve službe v mestu, da se od ljudstva na deželi, kjer misliš prav za prav delovati, preveč ne od-tujiš. — Tudi *plačni razred naj ne odločuje pri tem, ampak dober glas šolske občine, kraj. šol. svéta, pred vsem pa oseba dotičnega nadučitelja, kamor si se namenil kompetirati*, kajti *veselo srce* ima v našem stanu posebno čudno moč, to pa ohrani učitelj le tam, kjer vlada spoštovanje in vzajemnost med učiteljstvom jednega zavoda in posameznimi udi dotič. kraj. šol. svéta.

Ko nastopiš novo službo, predstavi se najprej šolskemu vodji, ter ga na-prosi, da te spremlja do drugih članov krajnega šol. svéta, zlasti onim, ki zna-biti na to čakajo, pa tudi k vsem odličnim rodbinam in osebam, — v teku tedna tudi pri predsedniku okr. šol. svéta in vsaj v teku mesca pri c. kr. okr. šol. nadzoritelju ter sosednih sotrudnikih in sotrudnicah, ako se ni to že popreje zgodilo. — Vljudnost ima že od nekda veliko, čestokrat celo odločilno veljavo, v obližju odljudnosti pa kali zamera, katere se je po možnosti ogibati. — Po-vodom vizit naglašane opazke, vprašanja ali naročila dotičnih upljivnih oseb

zaznamovaj si skrbljivo v svoj dnevnik, brez katerega je učitelju danes skoraj težko izhajati.

„Denar in pa . . . treba je skrit“; pravi pregovor, pa tudi taki dnevnik treba je varno shranjevati ter vanj včasih pogledati, da se prepričaš, ali je bilo opravičeno nezaupanje, strah, — zaupanje, nadéje itd., ki si jih nekđaj o tej in unej osobi in stvari zabeležil, ali ne, — in po takem izpraševanju svoje vesti možno je sebe korigirati, če je treba, ter tako utrjevati potrebno zaupanje v samega sebe.

Obleka ima biti v soglasju z vzvišenim stanom učitelja-odgojitelja, a tudi stanovanje podučitelja v soglasju z njegovo obleko; vse se ima vjemati v dobrodejno harmonijo. Ako nimaš tedaj znabiti naturalnega kvartirja, poišči si (ako je stanovanj na izbor) primerno, t. j. prijazno, svetlo in zračno sobico s pečjo, če mogoče v nadstropju, če bi tudi zato iznašala stanarnina nekaj goldinarjev več, kajti resnobni in delavni učitelj preživi v svojem stanovanju najmanj polovico časa, zato si naj privošči zdravega in veselega stanovanja. S tem v soglasju ima biti zopet pohištvo. Pri tem ne pozabi na praktično lampo in za vse slučaje tudi na — samovar!

Da obrekovalcem in zlobnežem — katerih menda nikjer ne manjka — že naprej hudobne jezike zavežeš, vzemi si za „hišno“ kakega brihtnega fanta iz poštene sosedne hiše, da te obišče parkrat na dan, če ni znabiti za to in enako drugače poskrbljeno. Ne bodi te sram postreči si sam; rajni Slomšek si je celó še kot škof svojo posteljo sam posteljal.

Poskrbeti ti bo tudi o pravem času za perico, ki je v vsakem obziru na dobrem glasu; če ti pa tu spodleti, nič ne dene, dokler je poštnina do 5 kg res neznatna, ker svoje perilo lahko po pošti odpošiljaš in dobivaš.

Podučiti se ti bo o šolskih razmerah dotičnega kraja prej ko prej; zato poprosi svojega nadučitelja, naj ti dovoli pregledati (ali pri njem ali v tvoji učni sobi): a) „Šolsko kroniko“; b) zapisnike domačih in okrajnih uč. konferene tudi od prejšnjih let; c) razredbe učnih ur iz vseh razredov; č) „Tednice“ lanskega leta od vseh razredov; d) naredbe šolskih oblastnij, katere ima vedeti vse učiteljstvo dotične šole, ozir. dotičnega okraja; f) šolske postave. Navedeno prebiraj skrbljivo v prostih urah sé svinčnikom v roki in „Dnevnikom“ na mizi.

Pri yrnitvi onega bo najugodnejša prilika svojega nadučitelja med štirimi očmi zaupljivo poprositi dobrovoljne inštrukcije, ako bi bilo znabiti take potreba. Njemu bodi udan, in ako bi ti to iz tehtnih razlogov ne šlo več prav od srea, pa mu vsaj ne bodi sovražen, kajti kdor podkopava avtoriteto svojega predstojnika, on podkopava tudi veljavo svojo in vsega učiteljstva na istem zavodu. Resnica je, da kdor ne zna ali neče ubogati, tudi ne bo znal zapovedovati, in brezobzirni podučitelji in učitelji so potem pogostoma brezobzirni nadučitelji, kar jim življenje morda najbolj greni.

Mogoče uradne navskrižnosti naj se poravnāvajo ter poravnajo stvarno in mirnim potom v lokalnej konferenciji in na podlagi dotičnih postav; ako pa ni tako mogoče, naj se pošlje vsa reč kompetentnej šolskej oblasti v razsodbo, o čemur ni treba nepoklicanim nikdar kaj vedeti, da zavod pri tem ne trpi.

Kakor ni slišati, da bi pridigarji drug drugega kritikovali, v javnih lokalih že celó ne, ravno tako ogibati se je učiteljem, zlasti mladim, presojevati delovanje svojega sotrudnika, najmanje pa je kaj takega na mestu kje na očitnem kraju, n. pr. v gostilnici. Vsega nobeden ne zna! — Vsakega učitelja sveta dolžnost je yarovati čast svojo in svojega razreda, še bolj pa čuvati dober glas vsega učiteljstva in celega závoda, na katerem deluje. Tako delajo duhovniki, vojaki, cesarski uradniki. —

Ne brani se preyzeti razred, kateri ti je odločen! — Sedaj je prišel čas, da si pripraviš toliko zvezkov, v kolikor predmetih ti je podučevati v tvojem razredu. V te zvezke zapisuj pot, katerega se misliš v bližnjih učnih urah držati, da dosežeš smoter, ki je v nadrobnih učnih načrtih zaznamovan. — Po dovršenem šolskem pouku vsakega dneva dostavi na kratko pod dotično preparacijo, kako se ti je delo obneslo. — Take zvezke treba je shranjevati, da so hitro pri rokah pri pripravljanju na isti ali enaki pouk v naslednjih letih — naj si bo v polajšek, ali pa znabiti v svarilo, kako da ti ni več postopati. Taki beležki so čestokrat začetek poznejšim učnim poskusom, obravnavam, spisom in celó strokovnjaškim knjigam, kakoršnih pride vsako leto med izobraženimi narodi na svetlo.

Za tem ti bo prirediti začasno „Razrednico“ (za prva dva tedna, dokler še pozniči prihajajo), stalno „Razrednico“, v katero se prepíše vse prav vestno iz popravljene začasne, — dalje ti bode prirediti „Tednico“ (nova v zvezi z „Razrednico“), v katero se, kakor ti je znano, na koncu tedna v kratkih pa vendar lahko razumljivih stavkih zapisuje, kar se je v baš pretečenem tednu iz vsakega predpisanih predmetov vzelo in sicer *v jeziku, v katerem se je prednašal dotični predmet*; — „Imenik“ *privočni* in vsaj proti koncu I. četrletja tudi *uradni* „Imenik“, potem „Šolska naznanila“ s tvojim in podpisom šolskega vodje in dotičnega kateheta. Dotične tiskovine imajo biti za vse razrede istega závoda enake, po sklepu domače konference.

Ako je v tvojem okraju učiteljsko društvo, ne obotavljaj se postati njega delaven član. Kot tak porabi prvo priliko, da prebereš pravila pa tudi vse zapisnike o njega zborovanjih. Ako si pevec, ne brani se tudi pristopiti pevskega društvu istega kraja, če obstoji in če je kot tako na dobrem glasu. — Biti ud družbe sv. Mohora in „Slovenskega učiteljskega društva“ je, rekel bi, moralna dolžnost vsakega zavednega slovenskega učitelja. Priporočila vredna pa so tudi še društva: „Slovenska Matica“ in „Glasbena Matica“, „kmetijska podružnica“, kako sadjerejsko ali čebelarsko društvo i. t. d. A biti član kakega društva s političnimi ali lastni narod poniževalnimi tendencijami — bi vsakemu slovenskemu učitelju, zlasti pa začetniku odločno odgovarjal.

Izmed strokovnjaških listov priporočil bi ti narprej slovenske, kakor sta „Popotnik“ in „Učiteljski tovariš“, potem pa tudi kak nemški, n. pr. „Schule und Haus“ i. t. d., ki ne žali v svojih predalih drugih narodnosti. Tudi leposlovna lista „Zvon“ in „Kres“ in pa otroški „Vrtec“, „Neue illustrierte Zeitung“, „Der Heimgarten“ i. t. d. so priporočila vredni. Kar posameznik ne zmore, naj se pa razbremení naročnina na več ali na vse učne osebe istega ali bližnjih zavodov ter naj se prebirajo naročeni časniki v abecednem redu. Izmed političkih časnikov bi priporočal v prvej vrsti slovenske in sicer one, ki narodne

pravice in narodove učne zavode z učiteljstvom vred odločno zagovarjajo; v drugej vrsti pa tudi nemške ozir. italjanske, ako so naše gore listi, čeravno je tudi dobro slišati včas, kaj mislijo naši politiški nasprotniki o nas, zakaj da nas hvalijo, zakaj pa grajajo, da se vidimo v negoljufnem ogledalu. Učitelj kot državljan z dolžnostmi naj se tudi odločno a mirno poslužuje svojih državljanskih pravic zlasti pri volitvah. Vzornih možev in značajnih izobražencev ni nikdar preveč.

Že zgodaj je treba misliti na zboljšanje bodočnosti, kar se najgotovješe doseže a) *po marljivosti*, b) *po varčnosti*. Primernega zaslužka ne odbijaj, pri-služek pa shranjaj ali v hranilnici, ali po zavarovanju svojega življenja n. pr. pri „öster.-ungar. Beamtenverein“, ali pri „Slaviji.“ Previdnost je mati, varč-nost pa hči modrosti. — Stezuj se po odeji, — razdeli si svoje dohodke ne le na danes in na jutri, nego na vse dni celega mesca, na vse mesce celega leta, pa ne pozabi pri tem na možne nezgode, kakor je bolezen i. t. d., pred katerimi ni nikdo zavarovan.

Ne kupuj, česar potrebuješ, ampak le tò, brez česar biti ne moreš. Kar kupiš, naj bo dobro, ker le najboljša reč je tudi najcenejša. Ne pozabi si se-staviti na Silvestrov dan „Inventar“ s cenikom, ter ga primerjati z lanskim, predlanskim i. t. d.

Preveč jesti, piti, spati, kaditi, kvartati i. t. d. je razvada, ki se brati z nezmernostjo; razvada in nezmernost pa ne peljete do mirne, zadovoljne starosti.

O britkih urah naslanjaj se na svojega najboljšega prijatelja; ako se ti takrat izneveri, ni bil tvojega prijateljstva vreden, ali si pa ti njegovo že — zapravlil. Bodi tedaj trikrat previden, kogar si izvoliš za prijatelja, pa tudi, da si ga obraniš do smrti. Ne brati se lahkomiselno, da te pozneje ne bo grevalo, — kajti sovražnika je lože vikati nego tikati.

Kakor si razdelil svoje dohodke, ravno tako je tudi razdeliti čas po pre-govoru „čas je denar“ — za posamezne opravke. N. pr. Prihodno jesen poto-vanje peš skoz Celje, Vransko, Ljubljano do Bleda, od tam pa' po Rudolfovej železnici skoz Belak, Celovec nazaj v Maribor i. t. d. Ali: O Binkoštih pogled Postojinske jame in Trsta. Ali: V mescu majniku pripravljanje na skušnjo spo-sobnosti iz zgovine. Ali: *Dnevni red za mesec november*: Ob 6. uri vstati potem preparacija na pouk istega dne ozir. tedna; ob $\frac{1}{2}$ 8. uri zajutrek: sadje s kru-hom; ob 8. uri v šolo — nadaljne pripravljanje; od $\frac{1}{2}$ 9. do $\frac{1}{2}$ 12. ure pod-učevanje v šoli; od $\frac{1}{2}$ 12. do 12. prosto, ako ni kdo zaprt; od 12. do $\frac{1}{2}$ 1. ure južina (obed pri nadučitelju, ako to sploh mogoče), potem počitek; od $\frac{3}{4}$ 1. do 3. ure v šoli, do 4. prosto, ako ni zapornikov; od 4. do 6. ure popravljanje šolarskih izdelkov, od 6. do 7. ure odmor in večerja („kratka večerja, dolgo življenje“ pravi pregovor), od 7. do 8. ure godba in petje, za tem čitanje čas-nikov ali katere določene knjige itd. Ob 10. uri k počitku.

Takega po daljšem dobrem premišljevanju za vsaki mesec in vsaki dan v tednu posebej sestavljenega dnevoreda treba se potem z jekleno voljo vztrajno držati in le posebni slučaji zamorejo opravičiti njega spremembo.

Pripravljaj se vestno ter po nekem črtežu na bodočo skušnjo učiteljske sposobnosti, katero ni nikakor odlagati, kajti od dnevpisa dotič. spričala štela se bodo leta, kadar se ti bode pokojnina priznavala.

Ne menjaj svoje prve službe pred dvema, tremi leti, ako nemaš zato tehtnega vzroka, ter vestno primerjaj svoje delovanje tekočega leta z onim prejšnjih let, da boš vedel, ali napreduješ povoljno. Povoljna zavest daje veselje in pogum k daljnemu delovanju; brez one — ni prave zadovoljnosti v našem stanu — naj te že potem kdo hvali ali graja.

Ne misli prezgodaj na ženitev, in na noben način poprej, dokler bi ne mogel preživiti sebe in svoje stanu primerno. Več o tem spregovoriti je nepotrebno tebi, ki si gotovo že Schiller-jev „zvon“ čital.

Ne zanašaj se le na knjige iz okrajne učiteljske knjižnice, ampak misli že v začetku na osnovo lastne biblioteke.

Ako se ti hudo godi, premisli, da je mnogo tisoč in tisoč ljudi, ki bi bili srečni, ako bi mogli svoj kruh s tvojim zamenjati. „Potrpežljivost železna vrata prebije,“ brez te ni mogoče učitelju izhajati, in pa: „Čas ozdravi vse bolečine“, ozdravil bo tudi tvoje.

V dobroti pa ne pozabi onih, ki so ti radovoljno pomagali kovati srečo, ter posteljati posteljo, na kateri se vendar pretrdo ne leži in z dobro vestjo tudi sladko spi, *pred vsem pa Onega, ki ti je dal zdravo, trdno telo in pa talentov dovolj, da zamoreš služiti rodbinam, občini, cerkvi in državi ter pomagati mnogim do boljšega in lepšega življenja in srečne večnosti.*

Dragi mi gospod Mijo! Ko sem se vsedel Vam odgovoriti, zamaknil sem se v položaj učitelja začetnika, med katerimi sem gledal v duhu tudi svojega sina skrbljivo a zaupljivo v me zrečega, potem pa sem zapisaval misli, kakor so mi prihajale pred oči, torej mislim, da sem Vam voljo izpolnil vsestransko, kolikor je to sploh meni dano. Kolikor Vas poznam, Vam ni treba vsega na sebe obračati, vsaj sedaj ne, kajti svojih migljajev in nazorov nisem spisal izključljivo le za Vas, ampak kakor rečeno, z ozirom na resnobne učiteljske pripravnike sé spričevalom zrelosti sploh, da je deleč celotno. Njihov namen naj se vse skoz strinja z namenom Vašega dovršenega pisma; iz dobrega, najboljšega namena napisane vrste pa morejo le dober sad roditi, in v to pomozi Bog!

Vaša vprašanja so bila precejšna naloga za moje skromne moči, a prav rad sem ustregel Vašej želji. Ko bi utegnili v odgovoru kaj bistvenega pogrešati, le pišite mi; prav rad sem pripravljen ga popolniti, ako bodo tako daleč segale moje zmožnosti, kajti viri, iz katerih smo mi starikavei zajemali svoje vednosti, niso bili tako obilni, kakoršni se ponujajo dandanešni žejnim duhovom na obstoječih c. kr. učiteljskih.

Z željo, da bi v praksi nobenega Vaših idealov ne izgubili ter do poznega večera — z najboljšim vspehom ljubemu národu in krasnej domovini v korist delovali pozdraylujem Vas kot

Vaš

nekdanji učitelj:
Ciril Deželan.

V na Matevževo 1885.

Leopold Volkmer,
veseli pevec Slovenskih goric.

dr. Jožef Pajek.

(Dalje.)

Štev. 64. Špartanarca ali slovenska mati.

Po Murku, str. 69. — 70., štev. 45. Nekaj podobnega se bere v „Herders Werke“, 10. zvezek, str. 83, izdanja Heyne-jevega, kar je pa zopet po stari grški pesni posneto. J. Košar, štev. 65. Nekaj spremenjena se nahaja v berilu za narodne šole.

1. Šparta je mesto v lakonski deželi, * V keri so ludi k bojuvanji zreli; * Dugi no močni no serčni vsi so. * Boji navajeni nimajo mira; * K svaji priložnost od sosedov zviraj: * Nesti krivice bi žmetno jim b'lo.
2. Ene špartanarce sinek pobegne * Z vojske, da smrtni strah v serce mu segne, * Pride na dom, no ma v roki svoj meč. * Z rok mu špartanarca naglo meč zdere, * No mu z njim persa čemerno predere, * Reče: „Zdaj nem'reš pobegniti več.“
3. Zdehne sin slabi od kervi prelite: * „Mene, o mati! vi mene vmorite, * Ker vaš ljubleni sin bil sem ysigdar.“ * Ona pa lepo zna odgovoriti: * „Lažeš, hudobnik! moj sin ti češ biti? * Vujšel od vojske sin moj nej' nigdar.“
4. Mati slovenska! se nič ne sramuješ, * Či ti špartanarce hvaliti čuješ? * Nači gučiš ti, kak ona guči. * Tvojega sina dežela če vzeti * K svoji obrambi; ti nečeš to meti, * Rečeš: „Sin! vujdi, kak veš, no se skri.“

Štev. 65. Mijolka¹⁾ ali nesrečna laž.

Po Murku, str. 70. — 72., št. 46. J. Košar, št. 74, s pristavkom: 9. septembra 1831. F. Peserl, str. 19.

1. En jezik, keri laže, * Človeka pela v smert: * En grob je njeg'vo gerlo, * Grob na stezaj²⁾ odpert. * Duh sveti sam to pravi: * Je njemi ne verjeti? * Neverni denog čejo * Vidlive priče meti.
2. Tak ena nora mati * Zredi si deklico, * No meni, v toti hčeri * Vsa njena sreča bo. * Nameri se, da tota * Mijolk'no ročko stere: * Kak da bi šlo za glavo, * Tak se cartlivka dere.
3. Iz hiše mati teče, * No pita, kaj bi b'lo: * „Mijolko sem jaz sterla, * Nigdar več cela bo! * Kaj bo, či oča zvejo, * Bom od njih gvišno bita: * Kam, mati! kam čem iti, * Da bom pred žlakom skrita?“
4. „O lubo dete! reci, * Da mačka vergla je * Mijolkico iz lište:³⁾ * No tak bo dobro vse.“ * Tak, tak se lubo dete * Navad'lo je lagati, * Gda koli se je kakšne * Kaštige melo bati.
5. Da deklica je vekša * No starša gratala, * Prebrisana je tudi * Bol na vso hudo b'la: * Je zmeknila jed, maslo, * Špeh, neki pint pšenice; * Odala, kup'la peče⁴⁾, * No pantleke, no špice.

¹⁾ Mijolka = eine Art Krug aus Steingut. ²⁾ Na stezaj odprt = angelweit offen. ³⁾ Lišta = Gestelle. ⁴⁾ Peča = weisses Kopftuch.

6. Vse tiho no tak skrito, * Da niše ne je znal: * Kak gdo v klet, v kuhajo, v kašto * Brez ključov krast' je šel. * So starši jo poduž'li, * Je znala jim tajiti: * Laži je k'redi mela, * Kriv drug je mogel biti.
7. Zapelana od samecov¹⁾, * [Ne! toti le od nje * Zapelani so bili * Skoz sladke lažice] Za mater pred, kak ženo, * Se sama je spoznala; * Kak toti špot bi skrila, * Je z soboj rat deržala,
8. Njen' rat jo je napela, * Da dete v ogradi * Pokopano na gredi * Je skrila pred ludmi. * Mesarov pes pa najšel * Je, kaj je ona skrila; * No kaj je vlekel 'z grede, * Kres njo je priča bila.
9. Gorvjeta od gosposke, * No k sodbi pelana, * Nej' mogla reč tajiti; * Prepričana je b'la. * Sodniki so spoznali, * Za glavo glavo dati: * „Kaj gde je k sodbi rekla * Lažlivke stara mati?

Štev. 66. Žlak ali gverano posojilo.²⁾

Po Murku, str. 73. — 74., štev. 47. J. Košar, štev. 40.

1. En oča mel je sina, * Ker zabil je, da ma oče; * Ne človek, ne! živina * Je dala njemi kerv v serce: * Kak kamen b'lo je suho, * Neobčutljivo, gluho.
2. Otroki ne podoben. * En vražič v mesi je on bil; * Kak toti, tak hudoben * Pokorsino od se zgubil! * Očeta je conaval³⁾, * Preklel, hudiči zdaval.
3. Enkrat se vzdigne oča, * Hudobnika kaštigat' će: * Kak blisk je toti skoča, * Pripravi k žlaki si roke; * Očeta treši v glavo, * Da kčasi ma kervavo.
4. Nesrečen oča vstane, * Besede ene ne zguči, * Si bolečino rane * Z ponižnim' mislam' zaduši, * Si odpre malo hiš'ko, * V njo noter stopi friško.
5. Na kol'na tam poklekne, * K molitvi vzdigne svojih rok: * Moleč se ne potekne, * On tam je, gde je njegov Bog: * Besede razglasuje, * Da žena vsako čuje.
6. „Ah!“ moli, „Bog pravičen, * No v tvojih sodbah čudežni * Si! Da sem bil krivičen, * Zdaj plačas mi po vrednosti: * Da storil sem krivico, * Si storil ti pravico.“
7. „„Povej, mož!““ žena pita, * Kaj je pregreha tvoja b'la, * Da je tak dugo skrita * Dnes še le ti na pamet šla?““ * „Ah, luba moja žena! reče, * No život ves trepeče.
8. „Glej! jaz sem mojo pravo * Gorvzdignil negda kres oče, * No trešil jih na glavo, * Da kerv je z curkom tekla 'z nje: * Sem mislil te na greha? * Ne! sem napil se smeha.“
9. „Pa moj'ga sina šaka⁴⁾, * Ah, kak me v serci zaboli! * Me spomni zdaj na žlaka, * Ker meni tak da misliti: * Kak oči si namera, * Tak tebi sin je gvera.“

Štev. 67. Nož ali primerjena kaštiga.

Po Murku, str. 75., štev. 48. J. Košar, štev. 41.

1. En pojb mesari nož je vkral, * Nož vel'k je bil, ne mali; * Z mesnice z njim domu je šel, * Če skriti ga na štali: * Za lato nož on visoko * Porine v streho globoko.

¹⁾ Samec = lediger Mann. ²⁾ Gverano posojilo = das rückerstattete Lehen. ³⁾ Conavati = beschimpfen, Spitznamen geben. ⁴⁾ Šaka = pest, Faust.

2. Kres neke dni mu pride lušt, * Klopotec si napravit': * Klopotec, ker ma močen rušt, * Da vredno bo ga stavit': * Za toto delo nož on ma, * Gre po-njega na streho ta.
3. Nož v strehi visoko teči, * No nima tu stolico¹⁾; * Pa on si zna pomagati, * Poiše si rajico: * Z njoj segnil bi do slemena, * Či takša bi potrebna b'la.
4. Pa tečas, da na nož gledi, * Nož smukne dol do lica, * Na čeli kožo navrazi, * Požene v oko špica: * Pogled je proč, se ne pusti * Od kunštnih možov zvrčati.
5. Či tudi ne bi brati b'lo, * Tak denog je verjeti, * Da luđi to si skus'li so; * Od njih je priča vzeti: * „S kem koli človek pregreši, * Kaštigo tudi z tem dobi.“
(Dalje sledi.)

Književna poročila.

Jesipa Jurčiča zbrani spisi. Založil in na svetlo dal odbor za Jurčičev spomenik. Uredil Fr. Levce. V. zvezek: Pripovedni spisi. Natisnila „Nar. Tisk.“ v Ljubljani 1885, 8°, 284 str. Cena 70 kr. Peti zvezek obseza: 1. Izvirno zgodovinsko povest iz 15. stoletja: „Ilči mestnega sodnika“, ki je bila prvič natisnena v Janežičevem „Slov. Glasniku“ l. 1866. — 2. Povest „Nemški válpet“, tudi iz „Slov. Glasnika“ l. 1867. — 3. Zgodovinsko povest iz 16. stoletja „Sin kmetskega cesarja“, iz Janežičevega „Besednika“ l. 1869. — 4. „Lipe“ in 5. „Pipa tobaka“, povesti, ki sta bili natisnjeni l. 1870. v Stritarjevem „Zvonu“ in 6. povest „V vojni krajini“ iz Trstenjakove „Zore“ l. 1872. Vse tiste Slovence, ki se zanimajo za leposlovno in zlasti za pripovedno književnost našo, opozarjamo na to knjigo ter jih prosimo, naj s pridnim kupovanjem g. vredniku omogočijo, kmalu poslati v tiskarno gradivo za VI. zvezek. Kakor se kaže, bode samo pripovednih spisov Jurčičevih blizu 10 zvezkov. Knjiga se najlože naroča pri g. dr. Jos. Staretu v Ljubljani. Naročnina za I.—V. nevezani zvezek znaša 3 gld. 50 kr., za vseh prvih pet lepo vezanih zvezkov pa 6 gld. Naročnina za VI.—X. zvezek stoji samó 3 gld., in ako so vezani, samó 5 gld. 50 kr. Kdor si naroči vseh prvih deset nevezanih zvezkov, dobi jih za 6 gld. (tedaj zvezek po 60 kr.), elegantno vezanih pa za 11 gld., (tedaj zvezek po 1 gld. 10 kr.)

Prvo berilo in slovnica za slovenske ljudske šole. Sestavila A. Razinger in A. Žummer. Naučno ministerstvo je — tandem aliquando! — potrdilo to potrebno šolsko knjigo, ki se dobiva pri založnikih Kleinmayr & Bamberg v Ljubljani.

„Ljubljanski Zvon“. Stev. X. tega leposlovnega lista prinaša naslednje spise: 1. Svojmir: Drobne pesmi. 7, 8, 9, 10, 11. — 2. Dr. Fr. Detela: Veliki grof. Zgodovinski roman. (Konec.) — 3. Tinea: Podoba tvoja. Pesem. — 4. J. Trdina: Bajke in povesti o Gorjancih. 23. Gospod Vedež. — 5. J. Kržišnik: Glad. Pesem. 1, 2, 3. — 6. Ivan Vrhovec: Slavni Slovenci. II. Peter Pavel Glavar. — 7. A. Fekonja: Slovenci v književni vzajemnosti s Hrvati. — 8. J. Cimperman: Osèhlo cvetje. Soneti. — 9. Janko Kersnik: Agitator. Roman. (Dalje.) — 10. J. Kostanjevec: Tvoj nasméh. Pesem. — Književna poročila: IV. L. Žvab: Curiosità Triestine. — 12. D. Fajgelj: Nove muzikalije. IV. V. — 13. — Blag rojak. — 14. I. Franke: Umetniške starine po Gorenjskem. — 15. L.: Slovenski časopisi leta 1885. — 16. Slovenski glasnik: Nove knjige slovenske. — Letna poročila naših srednjih šol. — Wolfov slovar. — Jurija Šubica slike za novi muzej. — „Verein der Slavisten.“ — Kratke opazke. — 15. J. Kalan: Šah. — „Ljubljanski Zvon“ izhaja vsakega meseca 1. dan v zvezkih, po 4 tiskovne pole velike osmerke obsežnih; ter stoji pol leta 2 gld. 30 kr., četrt leta 1 gld. 15 kr.

¹⁾ Stolica = velik stol, klop.

Anton Stuhec.

Životopisna črtica.

Dolžán ni samó, kar veleva mu
stan,
Kar more, to mož je storiti dolžan,
Sim. Gregorčič.

Čemu li na čelu ta pesnikov izrek in to še na čelu životopisne črtice, rekše, na čelu posmrtné spomenice?! — Nemece trdi, da vsak „warum“ ima svoj „darum“.

Tudi ta ga ima, kakor bodeš, čitatelj dragi, takoj uyidel. Da ti odgovorim skratka, povem ti odmah, da je to geslo imel in se po njem ravnal mož, katerega život in delovanje si drznem v sledečem skromno opisati, premda še sam tega izreka, niti njegovega roditelja niti po imenu poznal ni! Da tedaj tudi jaz stavim na čelo teh črtic omenjen izrek, utegnulo bi po mojem mnenju biti popolnoma opravičeno.

Da se pišó razbornim možem obširni životopisi, je povse umestno in hvalevredno, da se pa oživlja spomin na sicer navadnega, vendar pa tudi razborega učitelja, je po mojem nemerodajnem mnenju baš tako umestno in hvalevredno. Učitelji smo, da! — Res se nam ne ponuja tako lahko prilika, niti nimamo v obče zmožnosti, popeti se na uno stopnjo glasovitosti, kakor jo to nekojim drugim stanovom lahko možno, vendar nam pa ne bode nikdo odrekal važnosti našega poklica, niti nam ugovarjal, ako častimo in spoštujemo sami sebe. Ako pa ne čislamo, ako ne spoštujemo sami sebe, kako zamoremo pričakovati, da nas spoštujejo drugi.

To sem imel baš na mislih, ko sem se odločil za sestavo sledečega životopisa. Da bo pazljivi čitatelj opazil tu in tam kako pomanjkljivost, tega sem uverjen, osobito pa pričakujem to od unih gospodov, ki so pokojnika poznali natančneje od mene. Imel sem le priliko, spoznavati ga v njegovej bolezni, rekše, v njegovih zadnjih dnevih. Vsakdo pa ve, da človeka ne moremo prav soditi, ako ga samo v dolgotrajnej bolezni opazujemo, ker je takrat brez izjeme vsakdo zeló drugačne narave, nego dokler da še je zdrav.

I.

Prijatelj dragi! Te je li zanesla osoda nekoč na prijazen hrib sv. Volbenka ter si, krog cerkvice se šetajoč, občudoval res krasen razgled doli čez sosedno Hrvatsko in Medjimurje kakor i čez prijazne Haloze in Slovenske gorice, stopi še, prosim te, tudi nekoliko korakov navzdol na tamošnji „cintor“, da vidiš, koga je vže [tu v obližji pobrala „bela žena“, ki se je morda také, če ne še bolj veselil teh prijaznih slovenskih krajev, tega čarobnega, divnega vidika. V skrajnem koticu, kjer ni drugih gomil videti, tik majhnega, zraven ležečega šol. vrta ugledaš priprost križ, a gomilo posajeno z raznimi cvetkami, ki kažó, da jih goji skrbna roka.

Stopi bližje, ter prečitaj napis! — Tu počiva truplo priprostega — — ne, tu počiva truplo odličnega zemljana. — Da priprost je bil ta odličnež! — Kaj pa to? — Še jeden napis!? — Čitaj ga!

„V življenji se je mnogo trudil,
Dovršil z delom je obilo,
Nikdar dolžnosti ni zamudil;
V nebesih daj mu Bog plačilo.

„V nebesih daj mu Bog plačilo, saj ga tukaj skoraj ni doživel, ubožec“, oglasi se za teboj stara ženica, ki je tudi hodila na grob svojih pokojnih molit, a te je baš tukaj naletela. „Ni jih zamudil ni, svojih dolžnosti, ta pokojnik, prav imate gospod!“ — — — —

II.

Rojen bil je Anton Stuhec 9. den aprila 1843. l. pri sv. Tomažu nad Ormožem. Njegov oče Jurij Stuhec bil je lastnik majhnega posestva in kmečke krčme. Kakor poročajo poznatelji te obitelji, živela je ta sprva prav primerno, toda pozneje se je razpršilo vsled raznih nezdoh njihovih imetje, a precej časa bil je naš Anton (Stuhec) svojim starišem jedina podpora. Ker je stala hiša tik šole in cerkve, zahajal je vže zgodaj in prav marljivo v šolo. — Nekoliko pozneje bil je pastir pri tedanjem učitelju Filipiču, a ob enem vže tudi „ministrant“. Tukaj se je vzbudilo v njem nagnenje k učiteljskemu stanu, da si bi bil še rajši vendar duhovnik. Vže takrat opazovali so ljudje, da je bil naš Tone izmed vseh otrok najboljši. Učil se sicer ni kaj lahko, a kar ni zmogla nadarjenost, storila je marljivost in napor. Zraven tega bil je tudi vedno resnega obraza, ter nekako bolj možatega vedenja. Zadnji razred izvršil je na narodnej učilni v Ptuj, pozneje je pa še obiskoval s povoljnim vspehom I. razred realke v Mariboru in v l. 1861 učiteljski kurs. Dasi je dobil vže 24. dne julija 1862 zrelostno spričalo, moral je vendar sprva prebiti kot pomožni učitelj nekoliko mesecev pri sv. Tomaži, dok da je v aprilu meseci l. 1862. nastopil podučiteljsko službo pri Mali nedelji. Tu je služboval do 18. dne julija 1864 v občeno zadovoljnost tako faranov, kakor tudi svojih višjih.

Poslovivši se od Male nedelje nastopil je vže čez 2 dni, t. j. 20. den julija 1864. l. učiteljsko službo v Slovenski Bistrici z enako navdušenostjo in marljivosti, ter deloval je tudi tukaj sebi na čast a starišem in višjim na veselje, kakor nam priča to pohvalno pismo dež. namestnije z dne 12. novembra 1866. l., štev. 13120 in spričevalo dek. urada Slov. Bistriškega z dne 27. okt. 1869 l.

Slov. Bistrica bila je za našega Antona pravi kraj. Tu se je kmalo seznanil z nekojimi odličnimi narodnjaki ter bil je ves čas oson prijatelj dokt. Vošnjaka, s katerim je zahajal često v bližnjo gorico. — V krogu tamošnjih narodnjakov vnel se je tudi on za narodnost in svojo materinščino, ter bil je do groba zvest in vnet čestilec in ljubitelj majke Slave. Pripovedoval mi je večkrat sam, da je bil zraven povsod, kjer se je nameravalo in ugibalo kaj o narodni stvari. Vže takrat bil je naročnik raznim slovenskim listom ter jih je prebiral slastno.

Slovenščina namreč bila mu je čez vse. Imel jo je v oblasti, kakor morda malokdo, da si mi ni znano, da bi bil kedaj kaj spisal. Razen tega udeležil se je tudi vsake narodne slavnosti, primeroma taborov i. dr.; bil je tudi sokolec in nosil je v taboru v Žaleci sokolovo bandero ali prapor. — „Surko“ in „čapko“ hranil je še do smrti ter dël jih je še pozneje čestokrat nase. Tu v Sl. Bistrici bilo mu je „žiče dokaj ugodno“, kakor mi je večkrat sam pripovedoval ter mi navajal v dokaz, da je od tod prinesel sè seboj v nekem čevljičku (Pantoffel) shranjenem v svoji omarici 6 stotakov, ki si jih je prihranil v teku 5¹/₄ let.

V jeseni leta 1869 preselil se je spet bližje svojega rojstnega kraja ter nastopil je službo na enorazrednici na Polenškaku nižje Ptuja. Z denarjem, ki si ga je prihranil, kupil je tukaj majhno posestvo, ter poklical k sebi stariše, katerim so med tem hišo prodali. Pa ni mu šlo nič prav naprej vse gospodarstvo, radi tega spečal ga je čez nekaj let zopet. Dozdaj še neoženjen, poiskal si je stoprav v svojem 29. letu družico, katera mu je s pridno roko in dobrim razumom prinesla tudi precejšnje gmotne pripomoči, da je zamogel vsled tega tudi, premda še ni imel izpita sposobnosti, vendar zaupno gledati v bodočnost.

Toda tudi tukaj ni imel obstanka. Ko je bila razpisana učiteljska služba na Holmu tik Ormoža, prosil je zánjo in dobil jo je. V jeseni l. 1873 preselil se je vže tje. — Tu je bil prav blizo doma svoje soproge, rojene Ormožanke. in ta razmera bila mu je v gmotnem oziru dokaj na hasek. Vže pred ženit-

vijo, ko še je služboval na Polenšaku, stopil je v Ljubljani pred izpitno komisijo, a brez vspeha, da-si ni se ogibal truda in napora. Pa vendar ni obupal. — Leta 1874. poda se na spomlad zopet tje, in vrnil se je domov veselega obraza.

Na Holmu pretekla so mu v mirnej zadovoljnosti 3 leta in vže je zopet pobral svoja šila in kopita, ter se preselil k sv. Volbenku, iskat si poboljška v gmotnem oziru. Toda tukaj ga je čez kaka 3 leta pograbila huda bolezen, ki ga je čez cela 4 leta potisnila v rani grob, še le 41 let starega. Kakor je bil prej čil in zdravega obraza, tako je jel tukaj hirati in bledeti. Bolelo ga je baje najbolj, ko ni mogel pripraviti vdovi in hčerki nikake podpore, ker ni se nadjal, da bi učakal 10. leto definitivne službè. Vendar je pozneje, (se vé da vže po njegovi smrti) gosposka blagovoljno majhno penzijo podeliti račila. — Ko že ni več mogel sam oskrbovati šole, prosil je začasnega odpusta! Dobil ga je! — Kadar je pa potekel, pričel je zopet podučevati, a v drugič je obnemogel.

Dobil je zopet odpust na več mesecev. — Pa tudi zdaj si ni privoščil miru, nego neumorno je delal in vplival na to, da se razširi tamošnja enorazrednica v dvorazrednico, kar se je osobito na njegovo prizadevanje v jeseni leta 1883 zgodilo. Prevzel je zopet poduk v 1. razredu, ter prosil je za nadučiteljstvo, a dotični dekret našel ga je vže na mrtvaškem odru.

(Konec sledi.)

Dopisi.

Ljubljana. (Slovensko učiteljsko društvo.) Občni zbor tega društva bil je v 10. dan t. m. dopoldne v mestni dvorani. Navzočnih bilo je blizu 50 učiteljev in učiteljic. Predsednik g. Andrej Praprotnik otvoril je zborovanje z govorom, v katerim je pozdravljaj vse tovariše, ki so prišli k 17. občnemu zboru in s tem pokazali staro ljubezen do poklica, ter je spodbujal k delu, kajti le delo kaže pravega domoljubnega učitelja. Omenjal je potem, da je društvo izdalo stenske table in „Imenik“, kateri je z velikim trudom sestavil g. Jakob Praedika, profesor na c. kr. učiteljski, da pa to še ne zadostuje, ker treba, kakor se je že večkrat poudarjalo, da začne društvo delovati na slovstvenem polji, o čemer se bode danes razpravljalo, ker je na dnevnem redu tudi vprašanje: Kaj in kako bi društvo slovstveno delovalo in napredovalo?

Tajnik g. Govekar prečita potem poročilo o društvenem delovanji. To poročilo je jako dobro sestavljeno in ima več jako umestnih opazek, bilo je tudi vsprejeto z glasnimi dobroklici.

Iz poročila blagajnika gosp. Ivana Tomšiča smo posneli, da ima društvo 24 podpornih, 132 pa pravih udov (mej slednjimi 11 učiteljic), torej vkupe 156 udov. Dohodkov bilo je v letu preteklem 366 gld. 31 kr., troškov pa 233 gld. 84 kr., tako da preostaje še 132 gld. 47 kr. Vendar bode s poslednjo vsoto treba pokriti več potrebnih plačil, vkupe 108 gld. 15 kr., tako da bode preostalo potem še 24 gld. 32 kr.

Potem pripoveduje, kako se je razpečaval „Imenik“, ki se je tiskal v 550 izvodih. Takim članom, ki so letnino za 1883 l. že plačali, dalo se je brezplačno 84 izvodov, prodalo pa se je „Imenika“ za 78 gld. 40 kr. Ker je pa „Imenika“ vendar še veliko v zalogi in ker bi sčasom zastaral, bilo bi umestno, da se cena zniža na 30 kr. Ako se prodado po tej znižanej ceni ysi izvodi, kar jih še ima društvo, bodo pokriti vsi tiskovni stroški in društvo bi imelo potem celo nekaj malega dobička.

Predlog, da se cena zniža na 30 kr., obvelja in blagajnik se pooblašča, da iz gotovine v blagajnici poplača troške v skupnem znesku 108 gl. 15. kr.

Referat o razpravi: Kaj in kako naj bi „Slovensko učiteljsko društvo“ slovstveno delovalo? prevzel je g. Fran Gabršek, učitelj v Ratečah pri Zidanem Mostu, namesto odsotnega nadzornika Lapajmeta. V gladkem, vrlo dobro osnovanem govoru poudarja goyornik nujno potrebo slovenske „Pedagogike“ za pripravnice, za katero bi se bilo treba na deželni zbor obrniti za podporo in sicer precejšnje, 500 do 1000 gld. Gosp. dr. Vošnjak, ki je danes mej nami, bode nas gotovo podpiral, njemu na srce polagam to zadevo. (Dobrokliei.) —

G. dr. Vošnjak na to odgovori, da se vsako leto v proračun stavi neka svota za namene, katerih je predgovornik omenjal, torej se bode prošnji za podporo, kolikor le možno ustrezalo. Po tem pa interpeluje dr. Vošnjak predsednika: je-li res, da nemamo niti potrebnih knjig za ljudske šole, kakor se je v nekem slovenskem listu trdilo.

Predsednik Praprotnik odgovori na to interpelacijo, da imamo za slovenske ljudske šole za silo vse knjige in da je enkêta ad hoc lani sestavljena tudi že v delo vzela slovensko-nemško I. slovnico, katera bode o pravem času gotova, še prej, nego se bode potrebovala.

Gospod Tomšič pravi, da o tem se govori vsako leto. Po njegovih mislih slovenske učne knjige za pedagogiko ne bodo upeljali, zategadelj nam tudi zanjo podpore ne bodo dali, naj jo tudi spisemo. Dotično društvo daje podporo samo za knjige mladini namenjene, ne pa takim, ki so namenjene za učitelje. Nadalje govornik priporoča, da bi vsi slovenski učitelji se upisali v Slovensko učiteljsko društvo in se tako bolj zjedini. Preustrojili naj bi pa to društvo nalik hrvatskemu pedagogijskemu društvu. S tem bi lahko marsikaj dosegli, kajti veliko nas je. „Hrvatsko pedagogijsko društvo“ izdalo je že 28 knjig in sedaj mislijo v Zagrebu graditi „Učiteljski dom“, ki bode gotovo prej dovršen, kakor „Narodni dom“ v Ljubljani. Tako kakor hrvatski bi lahko napredovali tudi slovenski učitelji.

Potem se je začel razgovor o Učiteljskem tovariši, katerega se je udeležilo več učiteljev. Gosp. Bregar priporoča, ko bi se osnoval drug list, ki bi boljše zastopal interese učiteljstva. Učiteljski tovariš je pri nekej priliki preveč brezobzirno pisal o učiteljicah, tako da poslednje ne morejo več podpirati lista. Govornik misli, da naj bi se letnina društvenikom povišala od 1 do 3 gld., in zato naj bi pa društveniki dobivali nov učiteljski list zastonj.

Gospod predsednik misli, da misel o osnovi posebnega društvenega lista iz več uzrokov ni izpeljiva, in zagovarja „Učiteljskega Tovariša“, kateri list vse premalo učitelji podpirajo z gradivom. Gospod Jerše obžaluje, da je mej učitelji tako malo sloge, da se javno pripravajo in grde. Gg. Stegnar in Tomšič poudarjata, da se s praznim besedovanjem stališče „Učiteljskega Tovariša“ le spodkopuje. Komu bi se pa po presnovi izročilo uredništvo? Naj le odbero gospodje 5 ali 10 društvenikov izmejj sebe, ki bodo jamčili za list. Dokler se pa to ne zgodi, naj se pa opuste tudi vsakoletna posvetovanja o „Učiteljskem Tovariši.“

Nadalje se je nasvetovalo, da bi društveni odbor prevzel vodstvo slovstvenega delovanja. Presoja naj in določuje, katerih knjig na šolskem polji najbolj potrebujemo in pozivlja učitelje, da obdelujejo dotično tvarino.

Soglasno s tem nasvetom predlaga g. Stegnar nekoliko tvarine za spisni in jezikovni nauk.

Koncem se je vsprejelo še več nasvetov. Mej drugimi nasvet g. Valentin Burnika, ki se tiče izdajanja zemljevidov slovenskih okrajev, in nasvet g. M. Kosa, da društvo prosi merodajne šolske oblasti, da dovolijo porabo hrvatskih zemljevidov.

Ko so bila posvetovanja končana, volili so se pregledovalci računov in odbor, in so bili izvoljeni vsi prejšnji odborniki.

„Sl. N.“

Novice in razne stvari.

[Presvitli cesar] podaril je krajnemu šolskemu svetu pri sv. Antonu v Leskovci v okraji Sevniskem 400 gld. podpore za zgrajenje šolskega poslopja.

[C. kr. štaj. dež. šolski svet] priznal je v svoji slednji seji potrebo, da se ljudski šoli v Kapelah in Pišecah (Brežice) razširite, je privolil, da se enorazredna ljudska šola pri sv. Ulriku v Greitu razširi v dvorazrednico, da se osnujejo paralelke pri šolah v Bruck-u, Halbenrajnu in Mürzzuschlag-u in da se osnuje paralelka k I. razredu na celjsk. gimnaziju.

[Slov. pevsko društvo] je kakor znano 27. dan m. m. v Celju prvi-krat javno nastopilo in pokazalo s tem, čez kako izborne pevske moči da Slovenci razpolagamo. Nastopilo je nad 60 pevcev in blizo 20 pevkinj. Ta prvi nastop, katerega je godba našega 47. pešpolka, ki je kaj izvrstno svirala slovanske melodije, prav krepko podpirala, se je povsem izvrstno ponesel. Želimo le, da se učitelji za to društvo, ki se s politiko ne peča, prav gorko zanimajo.

[Pojasnilo], ki ga je „Slov. Gosp.“ z ozirom na naš članek „Šola in narodno gospodarstvo“ v svoji 40. številki objavil, vzamemo radostno na znanje in se veselimo, da se č. gosp. dopisnik vsaj v glavnih točkah z našimi nazori zлага.

[Zahvala.] Podpisana brata se najizkreneje zahvalujeta č. g. nadzorniku Rannerju in vsem č. gg. tovarišem ptujskega okraja, ki so se v tolikem številu vdeležili pogreba najinega nama nepozabljivega blagega očeta. Posebno za lepo nagrobnico Vam slovenski učitelji tovariši Bog plati!

Gustav in Leopold Potočnik, nadučitelja.

[Zahvala.] V najprijetnejšo dolžnost si šteje niže podpisani odbor izreči najizkrenejšo javno zahvalo blag. gosp. Fran Hubadu, profesorju v Gradcu za njegovo izredno naklonjenost in požrtvovalnost. Podaril je 10 zvezkov pedagogičnih klasikov, ki so lično vezani in nad 20 gold. v vredni. Blagi namen, združen s tem znamenitim darom, naj bi obilo sadu prinesel in dosegel neminljivo hvaležnost, katero hraniti mu hoče:

Odbor učiteljskega društva za Ptujski okraj.

Spremembe pri učiteljstvu.

Gospod Ernst Tribnik, učitelj v Žavrčah imenovan je nadučiteljem v Spod. Polskavi; gosp. Jos. Cugmus, zač. učitelj v Preborju postal je definitivni ravno tu; gosp. Ivan Žolnir, učitelj v Spitaliču gre k št. Petru na medv. selu, gosp. Jul. Škoflek, podučitelj pri sv. Lovrencu na Bizeljskem pa je iz službenih obzirov prestavljen v Pišecce. — Gosp. Jan. Hribernik, nadučitelj v Dobovi pri Brežicah stopil je v stalni pokoj.

Listnica.

Gosp. dr. J. K. v V.: Radi preobilne tvarine morali smo Vaš spis za prihodnjič odložiti. Ne zamerite! Novo poslano hvaležno prejeli. Vse pride na vrsto. — Gosp. Fr. J. v R.: Za poslani spis in voščilo iskrena hvala. Le še večkrat kaj! Srčen pozdrav! — Gosp. Fr. M. pri sv. B.: Mislimo, da ste zadovoljni. Le še kaj družega! — Gosp. T. P. v P.: Za to štev. prepozno. Zdravi! Gosp. J. L. v Čr.: Prejeli; pride o svojem času. Hvala!

Štev. 670.

NATEČAJ.

Na y IV. plačilni razred uvrsteni dvorazredni ljudski šoli (s slovenskim poučnim jezikom) v Frankolovem (Sternstein) se podučiteljsko mesto **tako** definitivno ali provizorično umešča.

Prosilci in prosilke naj vložijo svoje redno inštruirane prošnje za to mesto predpisanim potom do 1. dne meseca novembra 1885 pri krajnem šolskem svetu v Frankolovem pošta Vojnik (Hochenegg).

Okrajni šolski svet v Celju, dne 27. septembra 1885.

Predsednik.